

מהי הכלה?

קרן מיארה, מורת שילוב, ברנקו וייס מיתרים

בהגיעי לגיל ארבעים עצרתי לרגע בודד אחד והבטתי לאחור על כל מה שהשגתי עד כה בחיי, והגעתי למסקנה שאין כל הצדקה ל"משבר גיל הארבעים". ילדתי ארבעה ילדים (מקסימים ומוצלחים, כמובן), בריאות כולנו תקינה (טפו, טפו) ואני קמה בכל בוקר בשמחה לעבודה שבחרתי לעסוק בה. שגרת חיי התזזיזית-משהו המשיכה כסדרה, והשינוי היחיד שחל מבחינתי היה שהתחלתי להרכיב משקפים מרובי-מוקדים (מולטיפוקל).

השנה חגג בני הבכור יום הולדת 18, ואני עצרתי באחת. התבוננתי בגבר הצעיר שלפניי, נזכרתי בתינוק שהיה רק לפני כמה שניות, ופתאום הכתה בי ההכרה שאם "התינוק" חגג 18, הרי "הילדה" שהייתי כשילדתי אותו נמצאת במערכת החינוך כבר 20 שנים תמימות.

עשרים שנים כמורה לחינוך מיוחד, הרבה מהן כמי שאמונה על שילובם של תלמידים בעלי לקויות למידה, לקויות חושיות, לקויות בתקשורת החברתית, נכויות פיזיות ואחרות, לימדו אותי שלא משנה כמה ישיבות נקיים, כמה פרוטוקולים נכתוב ומהם הקודים שייבחרו בסופו של דבר להגדרת הילד במערכת, כדי שנוכל להמשיך ולעשות עבודתנו באמונה ובאהבה, להכיל את אלה הזקוקים ל"הכלה", אנו חייבים להרכיב משקפים מרובי מוקדים רבים ומשתנים.

הכלה היא יכולתנו לראות מעבר לנכות הפיזית של הילד או הילדה העומדים מולנו, מעבר למגבלותיהם ולקשייהם; לראות את הכוחות הטמונים בהם, את רצונותיהם ומאוויהם, ולאפשר להם להיות שווים בין שווים. הכלה זו היא הנותנת לנו את האומץ, על אף הקשיים והחששות, להוציא לטיול שנתי בן שלושה ימים תלמידה בשכבה ט' עם שיתוק מוחין הנעזרת בהליכון ובכיסא גלגלים, ושנה לאחר מכן להוציא לטיול שנתי בן יומיים תלמיד בשכבה ז' בעל לקות מורכבת הנעזר בכיסא גלגלים ממונע.

הכלה היא יכולתנו לקלוט בבית ספרנו מספר לא מבוטל של ילדים על הרצף האוטיסטי, ולהבין שעל אף ההגדרה האחידה לכאורה המלווה אותם, שונותם זה מזה עולה על קווי

הדמיון ביניהם. חלק מילדים אלה רוכשים את המיומנויות החברתיות המאפשרות להם להתמודד בחברה הסובבת אותם, ובמהלך לימודיהם בבית ספרנו אנו הולכים ומצמצמים את הצורך שלהם בליווי של סיעת. ילדים אחרים מתמודדים עם קשיים מורכבים הרבה יותר וייתכן כי לעולם יהיו זקוקים למתווך שיתרגם עבורם את חיי החברה שסביבם. ילדים אלה מאתגרים אותנו, צוות המורים והתלמידים כאחד, אך הם גם מורינו הטובים ביותר, ובזכותם לומדים אנו סבלנות וסובלנות מהן.

הכלה היא הרצון לאפשר לכל ילד הגר ביישוב את הזכות ללמוד בבית ספרנו ולמצות את יכולותיו. דברים ברוח זו נאמרים להורים לילדים עם צרכים לימודיים מיוחדים כאשר הם מבקשים להיפגש עמנו ולבדוק אם נקבל את ילדם או ילדתם לבית הספר. ברוח הצהרה זו משולבים בכיתות השונות תלמידים שהם תלמידי חינוך מיוחד. הם לומדים ברמה אישית, כל אחד בהתאם ליכולתו, ואנו עושים כל שביכולתנו להביאם למיצוי יכולותיהם מבחינה לימודית. אולם שילובם של ילדים אלה מבחינה חברתית, במהלך יום הלימודים ולאחריו, הוא בעל חשיבות רבה הרבה יותר, כיוון שחיי החברה ביישוב קטן כמו שלנו הם מרכיב משמעותי בחיי הילדים ובני הנוער, והיכולת להשאירם במעגלים החברתיים שיצרו לעצמם היא בעלת ערך עצום עבורם, עבור הוריהם ועבור החברים הסובבים אותם.

יכולתי להמשיך ולספר על תלמידים עם הפרעות קשב קשות, על תלמידים בעלי לקויות שמיעה וראייה וילדים עם הפרעות נפשיות ששולבו בבית ספרנו, ועל זווית הראייה הייחודית שהוסיף לנו כל אחד מהם. כל התלמידים שטיפלתי בהם והכלתי אותם במשך השנים מאובחנים ומטופלים, מלווים על ידי צוותי החינוך המיוחד הפועלים בבתי הספר, על ידי הצוותים הטיפוליים, וזוכים למעטפת נרחבת המאפשרת להכילם.

אבל עכשיו,

אחרי עשרים שנות עבודה,

ואני כבר רחוקה מלהיות הילדה שנכנסה לעבוד במערכת החינוך

עצרתי לרגע

לחשוב,

מהי הכלה עבורי?

הכלה היא מהות הכול. בה טמונה וממנה צומחת תחושת השייכות, המוגנות והמסוגלות של המאתגרים שבתלמידינו. הכלת נשמתו של הילד העומד מולנו מחייבת אותנו להיזהר בה כאילו הייתה נשמתנו שלנו, להתבונן בייחוד שמביאה עמה נשמה זו ולמצוא את הדרך המובילה אליה.

הכלה זו מחייבת אותנו לראות מעבר לנראה לעין, להקשיב היטב לדברים שאינם נאמרים ולהיות נוכחים גם בהיעדרנו. האתגר הטמון בתהליך זה מורכב ומחייב מאבק בלתי פוסק ב"חומות" שנבנו, בכישלונות שנחוו ובחוסר האמון שנרכש לאורך השנים.

אך כוחו של האור הבוער בנשמתו של ילד הוא מידבק והופך להיות האור הניבט בעינינו. אור זה הוא הנותן את הכוח לפרק את ה"חומות" אבן אחר אבן, להתמודד עם כישלונות ולהיות יכולים להם. אור נשמתו של ילד הוא המאפשר לנו להמשיך ולהכילו גם ברגעים של כעס ולקבלו במאור פנים בכל בוקר מחדש.

■ יהי אור זה נר התמיד שלנו, המנחה את מחשבותינו ואת התנהגותנו.

קרן מיארה, kerenmyar@walla.com

ניצן ועלה (או: משנה חינוכית לגידול הנבון)

בגנה שלי אני מתכננת
לגדל לי ניצן
ועלה.

ואראה הנצן
לוטש את עינו, ראשונה ובוהקת.
וכפרח נקי מתגלה.

ואראה העלה
הרוטט ונחרד, הטרי כחוצץ.
פוקח פה יד לעננת.

ולא אקרב לניצן
כיד מזמרות מזינת,
ולא אקרב לעלה
כרוח שלכת מקצץ,
ולא אקרב בלתי מאמנת
ובלי תכנון מעלה.

עמית מאוטנר